

"GUDS ORD BÄR ICKE BOJOR" 2 Tim. 2:9

NORDISK ÖSTMISSION

NR 1

MARS 2019

ÅRG 56

*"Jag lyfter ögat mot himmelen". Läs mer om kyrkor i Slovakien på sidan 16-21.
Foto: Robin Gullbrandsson.*

Betraktelse:

Denna betraktelse kommer att publiceras i fastan. Således med fastetema. Fasta handlar om att äta enklare och mindre, att minska ner på eller avstå ifrån TV, datorer, nöjen o.s.v. För att frigöra tid och kraft till fördjupad bön och överlåtelse åt Jesus Kristus. Vad bör detta leda till? En viktig aspekt är ett fördjupat syndamedvetande. Ju större syndamedvetande du har, ju större och mer värdefull Frälsare blir Jesus. Tyvärr är djävulen flitig och vill hindra dig från att se dina synder. Hur bär han sig åt? En vanlig metod är att fästa din uppmärksamhet på någon annans fel och synder. Inte på dina egna.

Gösta Knutsson har skrivit sagan om Pelle Svanslös. Pelle är en katt utan svans. Katten Måns samt Bill och Bull mobbar honom för att han inte har någon svans. Måns är utstuderat elak, Bill och Bull är mindre elaka men de hjälper Måns av två anledningar. Dels är de rädda för honom, dels är de inte överdrivet klyftiga. Detta handlar om katter men det är lätt att se likheter med människornas värld. I nästan alla skolklasser, arbetsplatser och sociala gemenskaper finns det en Pelle och oftast också en Måns samt Bill och Bull. Varför har människorna en gigantiskt väl utvecklad egenskap att hitta någon Pelle så

gott som överallt? Därför att Pelle är oerhört användbar. Det är honom det är fel på, inte på mig. Tack vare Pelle undviker du att utveckla något eget syndamedvetande, som du naturligtvis borde. Nu måste var och en ställa sig frågan, vem är jag i denna saga. Om du är Pelle Svanslös, den som blir mobbad, är det svårt att ge detaljerade råd. Men situationen är oacceptabel. De som mobbar dig försyndar sig mot dig och mot sig själva genom att de inte utvecklar sitt syndamedvetande! Med framförallt Guds, men också med chefens eller lärarens, hjälp måste du försöka att lösa problemet. För både din egen och de andras skull. Om du är Måns, måste du omvända dig från dina synder, lämna Pelle ifred och be Gud om hjälp, att se dina egna synder. Om du är Bill eller Bull, så måste du först inse att du troligen inte är alltför klyftig. Det kan bara lösas genom bön om att Gud ville ge dig vishet. Om du är rädd för att få stryk av Måns, vilket du troligen är, så betänk yttersta domen och helvetets eld. I helvetet kommer du att få stryk av djävulen, och inte lite, i evigheters evighet. Att få stryk av Måns är en västanfläkt jämfört med det kok stryk du kommer att få i helvetet, om du inte omvänder dig från dina synder.

Troligen tänker majoriteten av lä-

sarna, att jag är varken Pelle, Måns eller Bill och Bull. Det kan så vara, men... Alla har en otrolig talang att hitta en Pelle Svanslös i sin omgivning, någon det är fel på. Det är säkert sant att du inte mobbar din Pelle, vilket är bra, men... Fokuseringen på Pelle hindrar dig att se dina egna synder, vilket hindrar dig

att utveckla ditt syndamedvetande. Vilket leder till att Jesus för dig är en liten frälsare eller ingen frälsare alls. Om du däremot fokuserar på dina synder och inte på Pelles, kommer Jesus att bli en stor Frälsare, för dig!

Magnus Bengtsson
Aluksne

Ordförandens spalt

Utvecklingen i DELKU

Sedan utgivningen av föregående nummer har det skett en avgörande händelse i vår samarbetskyrka DELKU i Ukraina. Jag skriver om installationen av Pavel Sjvarts som biskop på annan sida i denna tidning. Nordisk Östmission har en speciell koppling till DELKU och alldeles speciellt till församlingen i Charkov eftersom det var i denna församling vi fick vår första uppgift när muren föll och det blev möjligt för Nordisk Östmission att göra något på plats i Östeuropa. Vi fick då i uppgift av dåvarande ärkebiskopen i ELKRAS Harald Kalnins att stödja DELKU:s församling i Charkov. Detta gjorde vi genom att avlöna Waldemar Wardaschko, som blev församlingens förste pastor. Det har gått många år sedan dess men vi anser oss fortfarande ha ett stort ansvar för DELKU och församling-

en i Charkov. Vi har därför med oro sett hur den förutvarande biskopen Sergej Maschewski har uteslutit biskopar och församlingar som inte har gjort precis som han har velat. Vi har därför också under senare år ökat vårt stöd till församlingen i Charkov men även till andra församlingar. Vi vill gärna fortsätta vårt samarbete med dessa församlingar under kommande år. Kom gärna ihåg DELKU i era förböner!

Årsmöte i Älvsåker

Jag vill också passa på att bjuda in till vårt årsmöte som i år äger rum 28 april i Älvsåker. Vi kommer då att gästas av Mindaugas Kairys som är diakoniansvarig i den lutherska kyrkan i Litauen. Det var 2008 som Nordisk Östmission fattade beslutet att kontakta denna lutherska kyrka. I år är det 10 år sedan vi skickade våra första pengar till den. Det var

pengar som skulle användas vid uppbyggnaden av kyrkans centrum i Palanga. Palanga ligger vid kusten allra längst väster ut i Litauen. År 2010 besökte biskop Mindaugas Sabutis oss. P.g.a. ett vulkanutbrott på Island blev det inte vid årsmötet utan vid ett extramöte på hösten 2010. Biskop Sabutis berättade där om Litauen och om den lutherska kyrkan. Vi har sedan haft fortsatta kontakter och gett stöd till kyrkan. Allra senast i slutet av förra året då vi gav ett stöd till renovering av ett

barnhem. Detta skedde efter förfrågan från kyrkans diakoniansvarige pastor Mindaugas Kairys. Han har också varit kontaktman i samband med att vi sändt hjälpsändningar till Litauen.

Hjärtligt välkomna till Älvsåker 28 april för att få höra mer om Litauen och den lutherska kyrkan i landet. Detaljerad dagordning finns nedan.

Martin Wihlborg

Nordisk Östmissions årsmöte

Andra söndagen i påsktiden den 28 april 2019
i Älvsåker i Fjäre härad (Halland)

11 Högmässa i Älvsåkers kyrka, Anders Ingmår

Samkväm i församlingshemmet

Föredrag av Mindaugas Kairys från Litauen

Nordisk Östmissions årsmötesförhandlingar

Avslutning

Välkomna!

Styrelsen

S:t Elisabets prästgård på Kronstadt Söndagen före Domssöndagen 2018

Vi möttes på Viking Line-terminalen torsdag eftermiddag för att via Helsingfors, där vi hämtade våra visa, ta oss till Kronstadt, staden på ön 20 sjömil hitom Sankt Petersburg, och S:t Elisabets prästgård därstädes. Nordisk Östmission har följt och understött detta arbete nu under ganska många år. Diakon Pavel Tsvetkov och hans fru Ludmila möter oss i dörren och vi får rum för natten.

Viktor och Valentina Ryzjinskij i Kexholm

Tidigt lördag morgon ger vi oss av vidare via Finska järnvägsstationen. Vi vill återkoppla till sommarens besök och vi vill få lite perspektiv på det faktum att rehabprojektet på Kronstadt inte kunnat fullföljas. Viktor hade tagit emot två av rehabiliteranterna, men det var tydligt att det tänkta programmet inte var tillräckligt kraftfullt. Projektleda-

Viktor och Valentina vid kapellförsamlingens lägenhets lilla matsal i Kexholm.

Vännerna som var samlade till katekesgenomgång på lördagskvällen.

ren höll inte ens på principen att betala hyra. Viktor och Valentina har länge varit beroende av hjälp för att driva och utveckla Kaukolas kyrka ett stycke utanför Kexholm (dagens Priozersk). De berättade att under året hade det kommit mer än 2000 besökare, framför allt från Sankt Petersburg. Kapellet omkring den där funna avlidna gossen, nu för flera år sedan, samlar ett allt större intresse.

Katekesundervisning om lördag kväll

Glädjande nog kan Pavel nu samla en katekesgrupp lördagskvällar. Då var vi tillbaks. Vi blev sju deltaga-

re och läste förklaringen till stycket om Herrens bön, andra bönen om Guds rike som kommer. Längre har det varit två-tre familjer som utgjort basen, nu dubblas/tredubblas den basen med ytterligare hushåll. När bröderna som tidigare funnits i Rehabcentret har fått flytta till Luga söder om Sankt Petersburg har det samtidigt inneburit att nya intresserade tillkommit. Det är stiftskansliets diakonikommitté som f.n. förvaltar den stora fastigheten på 450 m². Man provar underlaget och intresset för ett gästhem. Kronstadt en tidigare stängd marin stad är ett populärt utflyktsmål. Man räknar med 19 platser för enstaka

Högmässa i Kristi förklarings evangelisk-lutherska kyrka i Zelenogorsk (Terijoki).

Diakon Pavel välsignar Kronstadts kapellförsamling.

eller sällskap. Ett skäl för detta är Kronstadts läge strax hitom Sankt Petersburg mitt emellan norr- och sydsida om Finskaviken.

Första högmässan i Terijoki

Söndag morgon reste vi tillbaks till Terijoki på väg mot Viborg och Helsingfors. Terijokis/Zelenogorsks evangelisk-lutherska kyrka har visats många gånger i tidningen och är en klenod med sin fina träinterior i den nationalromantiska kyrkobyggnaden från förra sekelskiftet. Dit hade även kommit vänner från en av deras vänförsamlingar i Finland, Hämeenlinna (Tavastehus). Det blev en sällsamt fin högmässa. Jag tror att Luther hade stortrivts!

Där fanns en ung diakon som kunde sjunga änglalikt det mesta av liturgin. Man kunde nästan ta på en himmelsk glädje i fridshälsningen! Därefter kyrkte och hälsningar. Några av deltagarna hade varit med när vi firade högmässa på orgelläktaren i S:t Elisabeths kyrka på Kronstadt för ett tiotal år sedan.

Andra högmässan i prästgården

Klockan tre på eftermiddagen var vi tillbaks i prästgården för dagens andra högmässa. Bröderna syntes tyvärr inte till, istället deltog katekesgruppen även om inte alla kommunicerade. Någon av dem var tydlig med att han försökte orientera sig bland alla olika slag av grupper

han mött. Han hade specialiserat sig på asiatiska turistgrupper på ön. Ingenjören var med liksom den väl-studerade journalisten. Vid kyrk-kaffet fick han undrande blickar då han försökte föreläsa om Aristoteles betydelse för filosofin. Vi upp-vaktade unge Timofej, för dagen 15 år, som hade fått med sin gode vän, även till kommunion.

Vårstädning i april?!

På vilket sätt kan man nå fram till prästgården? Allra enklast är att ordna ett visum och besöka huset och staden/ Sankt Petersburg under ett veckoslut. Högmässa hålls kl. 15 varje söndag. Det finns tillräckligt av intresse på Kronstadt för ett veckosluts besök, staden som självt ser sig som Petersburgs föregångare i vikens inre. Stadsvapnet berättar bl.a. om kitteln, som svenskarna lämnade då Peter den Store tog floddeltats mynning och denna ö 1703, och vilken ryssarna tömde på sitt innehåll. Vill man göra hand-griplig skillnad kan det vara ett al-ternativ att fråga om man får hjälpa till med att tvätta något av präst-gårdens många och stora fönster?!

Den viktiga stämpeln som ska jämfö-ras med vårt organisationsnummer gentemot myndighet. Den religiösa organisationen "Evangelisk-lutherska församlingen S:t Elisabeth". Observera att det inte därmed är detsamma som en församling i kyrklig mening.

Pavel och Ludmila inbjuder gäster att medverka till utsmyckningen. Där finns många väggar att fylla med konst! Ett första steg kan vara att bo i prästgården och ta sikte på Sankta Katarinas högmässa inne i Sankt Petersburgs centrum kl. 13. Den firas inte sällan på både ryska och svenska.

**Jonas Nilsson och
Lena Söderström**

Resa

Välkomna till: En litterär resa till gränslandet mellan Sverige, Finland och Ryssland 28 juli - 3 augusti:
Fjodor Dostojevskij och Edith Södergran i fokus sommaren 2019.
Regi, anmälan och reseledning: Jonas Nilsson 072-931 83 42

Installation av ny biskop i DELKU

Jag har tidigare berättat hur biskop Sergej Maschewski i DELKU (*Deutsche Evangelisch Lutherische Kirche der Ukraine*), som har varit biskop sedan 2014, har avsatt och uteslutit ett stort antal pastorer och ledare i församlingarna. Detta har lett till att många församlingar har ställts utanför DELKU och att det har blivit svårt att hålla gudstjänster. Vid ett möte i oktober samlades flera av dessa uteslutna för att välja en ny kyrkoledning. Bl.a. valdes då Pavlo Sjvarts till ny biskop (eller egentligen *bischöflicher Visitor* eftersom han är vald för endast ett år) medan

Alexander Gross valdes till kyrkans president. Den nya ledningen har godkänts av ukrainska myndigheter och av samarbetskyrkor i Tyskland som den officiella ledningen av kyrkan. Ledningen har även godkänts av ELKRAS (*Evangelisch-Lutherische Kirche in Russland, der Ukraine, in Kasachstan und Mittelasien*, som DELKU är en självständig del av. Fjorton av DELKU:s församlingar har erkänt den nya ledningen, medan det är sju som ännu inte har erkänt den. Det har dock gått ut ett försonande brev till dessa med erbjudande att ansluta sig till DELKU.

Installationsdeltagare. Officiell bild tagen efter installationen.

Från vandringen till kyrkan på lördagsmorgonen. Foto: Martin Wihlborg

Lördagen den 1 december installerades Pavlo Sjavrts högtidligt vid en gudstjänst i S:ta Katarinakyrkan i Kiev. Jag fick en personlig inbjudan att som Nordisk Östmissions ordförande delta vid denna installation. Resan för mig gick via Warszawa till Kievs flygplats Borispol där jag landade 14:00 på fredagen (30/11). Två medlemmar av församlingen hämtade mig och körde mig in till Katarinakyrkan i centrum av Kiev. Där fick jag möta kyrkans ledning som diskuterade situationen i kyrkan. Med på mötet var även David Breidenbach från *East European Mission Network* i USA och Michael Hübner från *Martin Luther Bund* i Tyskland.

På kvällen åt vi gemensam middag på en restaurang i centrala Kiev. Under kvällen anlände även tre biskopar från olika delar av Östeuropa. Det var biskoparna i de lutherska kyrkorna i Polen, Ungern och Georgien. Men Alexander Scheiermann från Evangelisk lutherska kyrkan i Ural, Sibirien och Fjärran Östern, som skulle utföra installationen kom inte. Han hade fastnat i gränskontrollen. Just nu är det förbjudet för ryska män att komma in i Ukraina. Detta borde inte gälla Scheiermann eftersom han har tyskt pass och inte kom in i landet via Ryssland. Det startades en febril aktivitet med telefonringningar åt ett antal håll. På kvällen

Interiör från S:ta Katarina i Kiev. Foto: Martin Wihlborg

innan vi lämnade restaurangen kom det glädjande beskedet att biskopen var ”frisläppt”.

Lördagsmorgonen började med hotellfrukost. Jag fick äran att äta den tillsammans med familjen Sjavts. Både hans fru Agata och deras två flickor Hanna och Mirjam bodde på samma hotell. När jag gick från frukosten såg jag ett bord med fyra män varav tre var de tre biskopar jag sett dagen innan. Jag drog dock slutsatsen att den fjärde var biskop Scheiermann och fick där träffa honom för första gången.

Tillsammans med Agata, Hanna och Mirjam gick jag den korta vä-

gen till kyrkan. Det var -6 grader och hade snöat mycket under natten. Bilarna slirade på gatorna i en stad med stora höjdvariationer. På vägen passerade vi presidentens vistelseort. Det märktes att det var oroligt för vi blev visiterade och var tvungna att visa pass när vi gick förbi.

Kl. 11 började installationsgudstjänsten. Inbjudna var också representanter för grekisk katolska kyrkan i Ukraina och den ortodoxa kyrkan samt representanter för kulturministeriet. I processionen in i kyrkan gick förutom Sjavts och Scheiermann även övriga biskopar, Gross, präster från kyrkorna i Kiev,

Biskop Scheiermann predikar vid installationen. Foto: Martin Wihlborg

Breidenbach och Michael Hübner.

Predikan under gudstjänsten hölls av biskop Scheiermann. Den hölls på ryska men man delade ut en kopia översatt till tyska som jag kunde läsa parallellt med att han höll sin predikan. Den utgick från Daniels bok kap 4 om Nebukadnessar. Förmodligen första gången jag hört en predikan över den texten. Själva installationsdokumentet lästes upp av Alexander Gross. I gudstjänsten ingick också nattvardsgång. Man samlades i en ring framme vid altaret där man stående fick ta emot nattvarden.

Efter själva gudstjänsten fram-

fördes hälsningar i kyrkan från representanter för staten. Bilder togs på alla närvarande. Därefter gick vi upp i kyrkans övervåning för samskväm. Där framfördes lyckönskning från ett antal personer. Jag fick där tillfälle att framföra följande hälsning:

Käre biskop Pavel, kära församling och vänner!

Det har varit en lång och svår tid för många församlingar och medlemmar i DELKU. Jag blev därför mycket glad när jag fick reda på att Pavel Sjvarts hade blivit utsedd till biskoplig visitorator i kyrkan. Jag är

Scheiermann, Sjvarts och Gross vid installationen. Foto: Martin Wihlborg

övertygad om att det inte bara är mänskliga ansträngningar som ligger bakom utan Herren själv som har fört det hit. Det är p.g.a. hans nåd som vi nu står här. Jag är själv mycket stolt över att ha blivit inbjuden till denna viktiga dag och jag vill framföra mina hälsningar från de övriga medlemmarna av Nordisk Östmissions styrelse. Vi är alla mycket glada att veta att du Pavel har blivit biskoplig visitator. Nordisk Östmission har haft gemenskap med DELKU och speciellt med församlingen i Charkiv i fler än 25. Och vår uppriktiga önskan är att få fortsätta med det i många år till. Vi

hoppas att vi skall få vara med för att sprida budskapet om Guds nåd till Ukrainas folk. Jag vill sluta med samma ord som aposteln Paulus sa till de äldste i Efesus. "Ge akt på er själva och på hela den hjord som den helige Ande har satt er som ledare över, till att vara herdar i Guds församling som han har köpt med sitt eget blod." (Apg. 20:28)

Talet framfördes på tyska och översattes till ryska.

På kvällen åkte många hem. T.ex. åkte Gross och Sjvarts hem för att leda gudstjänster i sina egna församlingar på söndagen. Sjvarts

S:ta Katarina-kyrkan i Kiev. Foto: Martin Wihlborg

kommer att fortsätta att vara pastor i Charkiv och Gross har återfått sin kyrka i Petrodolina där han leder gudstjänsten med sin församling.

Jag var kvar till söndagen och deltog i församlingens gudstjänst. Gudstjänsten som var på tyska leddes av den tyske prästen i församlingen. Det var en gudstjänst utan nattvard. 15:00 åkte Hübner och jag gemensamt ut till flygplatsen. Mitt flyg lämnade Borispol 18:00. 23:00 var jag hemma i mitt hus igen efter en resa med oerhört händelserika och upplyftande erfarenheter!

Det som har hänt i DELKU denna höst d.v.s. att den sittande biskop-

en har blivit avsatt kommer säkert av många beskrivas som en olycklig och tragisk händelse. Till viss del kan jag hålla med. Men jag vill samtidigt säga att det som har hänt är helt nödvändigt för DELKU:s överlevnad. Kyrkan under Sergej Maschewski var i totalt förfall. Pavlo Sjvarts är en totalt annorlunda människa, en människa som inte själv strävar efter makten. Låt oss be för honom, hans familj och hela kyrkan att det skall bli möjligt att hela de sår som skapats under de senaste åren!

Martin Wihlborg

Artikularkyrkor i Slovakien

NÖ-tidningen har här förmånen att få ha en artikel som berör vackra kyrkor i Slovakien, ett land i vilket NÖ understöder en del arbete. Artikeln har tidigare tryckts i medlemsbladet för Skara stiftshistoriska sällskap, och vi har fått dess redaktörs och författarens tillåtelse att använda den. Rubrikerna över styckena är satta av vår redaktion.

I Slovakien finns fem evangeliska kyrkor som går under namnet ”artikularkyrkor”, tre av dem ingår sedan 2008 i UNESCO-världsarvet ”Träkyrkor i de slovakiska Karpaterna”. I somras reste jag runt i nordöstra Slovakien och bekantade mig med den gamla träkyrkotraditionen, då besökte jag även artikularkyrkan i Kežmarok. Men vad är då en artikularkyrka?

Kyrkogeografi

En geografisk och historisk bakgrund är på sin plats. Slovakien utgjorde fram till 1920 ”Övre Ungern” och var en del av det habsburgska imperiet. Efter turkkrigen på 1500-talet var Slovakien en av de delar av det ungerska kungadömet som inte hade hamnat i osmanernas händer, men däremot under habsburgskt styre från Wien. Hit retirerade betydande

Exteriör av artikularkyrkan i Kežmarok från 1717 med den nya evangeliska kyrkan i bakgrunden. Foto Robin Gullbrandsson

Interiör av artiklarkyrkan. Foto Robin Gullbrandsson

delar av den ungerska aristokratin. Reformationen fick ett starkt fäste i Slovakien, särskilt i de blomstrande, i hög grad tyska städerna, och bland de ungerska stormännen. De förra blev till stor del lutheraner, de senare kalvinister. Konfessionellt kom Slovakien att bli ett lapptäcke av katoliker, lutheraner, kalvinister, grekisk-katolska (främst bönderna i den rutenska östra änden av området) och judar. Slovakien var ända fram till andra världskriget en etniskt mycket sammansatt del av Europa, det är det i någon mån fortfarande.

Reformationen

Reformationens genomslag i Slovakien var en nagel i ögat på de

habsburgska kejsarna som mot 1500-talets slut påbörjade en offensiv mot reformationen. Under 1600-talet präglades regionen av återkommande antihabsburgska uppror. Det var den ungerska högadeln som lierade sig med den fattiga lågadeln, tyska borgare och bönder med understöd av turkarna för att pressa tillbaka styret från Wien. Särskilt framgångsrika var magnaterna Thököly Imre och Rákóczi Ferenc, som dock båda dog i turkisk exil, men sedermera blev ungerska nationalhjältar med påkostade mausoleer i Kežmarok och Košice. Inga av revolverna kom i slutänden att lyckas. Habsburgs makt bestod fram till 1800-talet. Men vissa konfessionella

Det historiska orgelverket från 1720 i artikularkyrkan. Foto Robin Gullbrandsson

eftergifter gjordes för att lugna befolkningen. Kejsar Leopold I hade inte råd med både turkkrig och inhemska uppror. På landsdagen i Sopron (ty. Ödenburg) 1681 tillförsäkrades protestanterna i Ungern rätt till fri religionsutövning i "artikularförsamlingar", i enlighet med beslutsartiklarna 25 och 26. Det fanns dock ett antal villkor. Det fick inte byggas fler än två kyrkor inom respektive "komitat" (grevskap, dvs förvaltningsområde). De fria kungliga städerna, gruvstäder och gränsstäder fick lov att bygga en kyrka var, men den var tvungen att ligga utanför stadstullarna. Dessa "artikularkyrkor" fick inte ha några torn eller klockor. De fick inte heller byggas av sten eller tegel, därtill fick ingen spik av metall användas. Således blev de renodlade träkonstruktioner, timrade eller byggda i korsvirke. Totalt byggdes 38 artikularkyrkor, bara fem är idag bevarade, tre står på UNESCO:s världsarvslista: Kežmarok, Leštiny och Hronsek. Först med Josef II:s religionsfrihet hundra år senare kunde evangeliska kyrkor byggas av sten inne i städerna, vilket då också skedde i många fall.

Borgerskapets kyrkor

Den idag rätt sömniga, men än så länge pittoreska staden Kežmarok (ty. Käsmarkt, ung. Késmárk) ligger nedanför Höga Tatra och var ett centrum för reformationen i Övre Ungern på 1500-talet. Denna liksom

övriga städer i denna del av Slovakien präglades länge av sina tyska borgerskap, "die Zipser". Stadens latinskola var en av de mest betydande i landet med sitt av Melancthon påverkade bildningsprogram. År 1687–1688 byggdes Kežmaroks första artikularkyrka direkt utanför södra stadporten. Men den blev snabbt för liten. År 1717 kunde den ännu stående kyrkan invigas, byggd under ledning av timmerman Müttermann. Nybygget stöttades solidariskt av protestanter från hela Nordeuropa, bland annat upptogs kollekt i Sverige för ändamålet.

Kyrkan är uppförd med grekisk korsplan. För att ge sken av en stenkyrka är timmerväggarna utvändigt putsade och kalkade. De branta valmade takfallen med spåntäckning är helt i linje med hur Zipsertyskarna utformade taken på sina bostadshus (idag är de bevarade exemplen på detta snabbt försvinnande i städer och byar). Exteriören är med andra ord ganska enkel, vilket är typiskt för artikularkyrkorna. Den rymliga interiören är mer imponerande och har inte så lite gemensamt med den provinsiala barock vi möter i västsvenska kyrkor. Under typiska, breda, himmelsmålade brädvalv möter besökaren rikt snidade inredningar i färgstark barock. Träväggarna är i sin helhet målade med motiv ur bl.a. Trosbekännelsen. En av rummets verkliga klenoder är det historiska

Ungerskt vapen inom den habsburgska dubbelörnen. Foto Robin Gullbrandsson

orgelverket, byggt 1719–1720 av orgelbyggaren Čajkovský från Levoča (ty. Leutschau, en annan sevärd Zipserstad). Med bänkar och sex läktare rymmer kyrkan hela 1 500 personer. På 1990-talet genomgick kyrkan en omfattande restaurering med ekonomiska bidrag från stat, stad och utvandrade Zipsertyskar.

Nord och öst

Norr om artikularkyrkan står den nya evangeliska kyrkan från 1898 som är en märkligt orientalisk skapelse av danske arkitekten Teofil Hansen. Den resliga rosaputsade byggnaden med sin kampanil ritades som evangelisk kyrka för Jerusalem, men kom aldrig att bli verklighet

där, därför erbjöds ritningarna Kežmarok. I kyrkan återfinns rebellen Thökölys grav, normalt behängd med mängder av ungerskfärgade kransar. Söder om artikularkyrkan står det gamla evangeliska läroverket med rötterna i den nämnda latinskolan. Här finns en av Slovakien rikaste och äldsta boksamlingar med bl.a. en stor mängd tidig pedagogisk litteratur. Här fick jag en visning av den ansvariga bibliotekarien som ensam har att förvalta detta kulturarv, som så när hade gått förlorat vid den ryska inmarschen 1944 då allt kastades ut genom fönstren. Några statliga bidrag för arbetet har biblioteket förvånande nog inte fått. Ett besök här kan varmt anbefallas.

Också i Schlesien

Som avslutning kan nämnas att de slovakiska artikularkyrkorna är systrar till de tre schlesiska ”freds-kyrkorna” i dagens Polen. De byggdes i det då habsburgska Schlesien efter Westfaliska freden 1648 till följd av påtryckningar från Sverige. Syftet var även här att säkerställa

den evangeliska religionsutövningen. De två kyrkor som bevarats är storskaliga korsvirkeskonstruktioner med liksom hos artikularkyrkorna ett enkelt yttre men desto mer påkostat inre.

Robin Gullbrandsson
Trävattna

Björn har skrivit en bok

Björn Lénberg är känd för en del av NÖ-tidningens läsare. Han har ordnat många äventyrs- och missionsresor, ensam och tillsammans med andra. En del av dem har varit i samarbete med NÖ. Nu har Björn skrivit en bok, i vilken han berättar om sig och sina resor.

Boken är på 130 sidor, och det är sidorna 41-62 som behandlar Ukraina, Vitryssland och Moldavien. De andra resorna som Björn berättar om har gått till Etiopien, Kina, Israel, Indien och Burma. För NÖ har Björn också kört till Rumänien. (Björns resor med NÖ inträffade 1994, 1998, 2000, 2001, 2002, 2004 och 2013 och vi har berättelser om dessa i tidigare missionsblad)

Den som deltagit i resor med Björn känner igen sig i hans berättelse, även om kanske inte just vederbörandes resa är den som skildras. Runt 100 resor skedde med den

orange-färgade (eller skall man säga paprika-röda) f.d. SJ-buss som Björn fått i present, en buss som någon kallade ”ett fenomen”. Man känner också igen Björns berättelse om hur han träffade sin blivande hustru, åkte genom Sovjetunionen samt ordnade med förlovning i Aten. Sedan många år bor Björn i Frufällan i Fristad-Gingri. Den orten har varit utgångspunkten för bussresorna.

Björn berättar också i NÖ 3/2006. (Undertecknad berättade i tidskriften Ringlinien, några år efter resan, om 1998 års resa med Björn).

– • –

Lénberg, Björn: Resor med Björn Lénberg. Sanna berättelser om äventyrliga och märkliga resor till världens alla hörn i evangeliets tjänst. 129 s. Utan tryckår och tryckort. Förlag: Pärlan förlag, Forshaga.

Anders Eliasson

Från Oleg Schewtschenkos rundbrev

Oleg besökte Nordisk Östmisions årsmöte 2017. Han är pastor i Odessa, i en församling som hör med till Ukrainas evangelisk-lutherska kyrkosynod (SELKU). Denna synod är ett av tre-fyra lutherska sammanhang som vi känner till i Ukraina.

Oleg berättar om sin familj. Han och hans hustru Viktoria har nu två söner, Nathanael och Dominic. Dominic föddes i augusti 2018.

Olegs församling samlas till gudstjänst i sin lägenhet i Odessa, en lägenhet man haft sedan 22 år tillbaka. Oleg berättar att man hört 52 predikningar där under året. Denna lägenhet är välkänd för flera av NÖ:s vänner. Det är under de senaste 1 ½ åren som man återigen har haft gudstjänsterna där. Tidigare hade man under flera år hyrt in sig i det kapell som finns i S:t Pauli-kyrkans församlingshus. Församlingen

skulle gärna vilja byta ut lägenheten mot en bättre lokal. Man söker efter en sådan, men man har ännu inte hunnit samla ihop tillräckligt mycket pengar för detta byte.

Man fortsätter med olika missionsinitiativ för att nå ut till människor som ännu inte känner Jesus.

Flera studenter har avslutat sina studier vid den teologiska högskola som SELKU har, och de är alltså färdiga att skickas ut som adjunkter (Vikar) i någon församling.

Oleg redogör också för hur man kunnat hjälpa fattiga och hårt arbetande människor tack vare pengar som man fått från Tyskland. Bland annat har man delat ut 400 stycken stora livsmedelspaket och en kvinna fick hjälp så att hennes gasledning kunde öppnas igen.

A.E.

Transportavdelningen hälsar er

Förrådet är snart fullt säger meddelandet i telefonen. Det betyder alltså att Nordisk Östmissions transportförråd nära Solberga kyrka är nära fullt och transport måste snarast arrangeras.

Processen att ordna transport startas omgående.

Personliga kontakter skall upprättas, överenskommelser skall nås och logistik, d.v.s. dokument, lastbil och förrådslastare skall koordineras.

Som tur är så är så ligger inte alla uppgifter på en person.

Undertecknad sitter just nu i dagarna och försöker lösa transporten med nästa hjälpsändning, till Char-kov, Ukraina, denna gång. Kontakten är upprättad med Pavlo Sjvarts, och nu hägrar pappersexercis. En inte helt enkel uppgift. Men Pavlo har sänt exempeldokument vilket är till stor hjälp.

Överlag så behövs det alltid någon typ av dokument för varje transport såväl inom som utom EU. Inom EU behövs kort sagt en innehållsdeklaration, ganska enkelt.

Till Ukraina behövs det fler dokument, flera olika typer av intyg eller certifikat. Dessa regler kan tyckas vara onödiga men har säkert sina historiska orsaker.

Inom kort (transporten beräknas ske kring månadsskiftet januari-februari) är en trailer med c:a 100 m³ av kläder, skor, textilier, glasögon, filter, rullstolar, rullatorer etc. på väg.

Låt oss hoppas och be att denna transport passerar administrationen snabbt och når rätt personer i rätt tid!

Jonas Andersson

En julhälsning från pastor Bevz i Dnipro

Kära Nordisk Östmission!

Vi hälsar er med orden: ”Ära åt Gud i höjden och frid på jorden, till människor ett gott behag.”

Vi har nu firat advent och förberett våra hjärtan för Jesu Kristi födelsehögtid. De fyra adventsljusens lyser på våra altaren och vi ser framemot att tända Kristusljuset.

När aposteln Johannes berättar för oss om frälsarens födelse säger han: ”Det sanna ljuset, som ger ljus åt alla människor, skulle nu komma in i världen.” (Joh. 1:9) Och Jesus säger om sig själv: ”Jag har kommit till världen som ett ljus, för att ingen som tror på mig ska bli kvar i mörkret.” (Joh. 12:46).

Då, precis som nu, behöver vi inte se oss omkring länge förrän vi märker mörkret i vår värld. Men mörkret finns inte bara runt omkring oss. Det finns också i vår syndfulla mänskliga natur och det är inget som vi människor kan göra något åt. Mörkret påverkar hela vårt liv och det finns inget som inte är påverkat av det.

Men genom sin stora kärlek har vår himmelske Far sänt det sanna ljuset in i vår värld genom sin son Jesus Kristus. Han blev kött och bodde ibland oss. Gud lät sitt ljus bo i det bräckliga kärlet av en människa. Men när hans kropp bröts ner på korset som ett offer för vår synd, så övervann hans ljus mörkret i världen och våra hjärtan. Han frälste oss från vår vandring i mörkret och ledde oss in på livets väg. Därför gläds vi och firar Ljuset, som aldrig någonsin ska försvinna.

”Ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det.” (Joh. 1:5)

Vi tackar Gud för er, för er vänskap och ert stöd. Vi önskar att ni skulle få växa till i djupare förståelse av kraften och äran hos vår Gud, Jesus Kristus. Låt Guds ljus hos er få skina för alla som behöver det!

God Jul!

Pastor Sergej Bevz
Församlingen ”Levande vatten”,
Dnipro, Ukraina.
Övers. fr engelska: S.A.

Mongoliet-information:

Kära missionsvänner!

*Diakoni och omsorg för våra medmänniskor går hand i hand med förkun-
nelse av evangeliet om Guds rike. Vår största förebild för detta är vår Her-
re Jesus. Detta önskar vi också skall spegla missionsarbetet i Mongoliet.*

Norsk Luthersk Misjonssamband (NLM) i Mongoliet har sedan 1994 arbetat med utveckling och diakoni samtidigt som vi har haft direkt församlingsbyggande verksamhet. Nu har vi precis startat ett förberedande projekt för rörelsehindrade barn.

Nytt projekt

I Mongoliet är det tyvärr så att barn med olika former av rörelsehinder ofta blir gömda undan i hemmet. Detta för att föräldrarna kan uppleva det pinsamt och vill undvika frågor, och samtidigt önskar att bespara sina barn från att bli uttittade.

Tyvärr leder detta till att dessa barn inte får den hjälp de behöver för att kunna utvecklas, gå i skolan, och på andra sätt ta del i samhället. Nyligen har NLM startat ett förberedande projekt där vi önskar att få mer information om dessa barn och deras familjer. Målet är att tillsammans med mongoliska myndigheter forma ett projekt som kan hjälpa dem.

Bibelskola och konferens

Hand i hand med att utveckla ett nytt projekt, arbetar NLM vidare i samarbete med lokal kyrka med tanke på undervisning och ledarupplärning. Under sista veckan i mars och första veckan i april reser undertecknad på nytt till Mongoliet för att undervisa vid bibelskolan och delta vid den årliga Luther-konferensen.

Temat för min undervisning på bibelskolan under två dagar är Bön och andlig kamp, och på Luther-konferensen skall jag undervisa om Det kristna dopet. Bibelskolan riktar sig på bredden i församlingarna, där vi önskar att utrusta våra medlemmar. Konferensen riktar sig till dem, som har ledaruppdrag på olika nivå i församlingarna.

Förbön

- Bed för det vidare arbetet med ett projekt för de rörelsehindrade.
- Bed för bibelskolan och den kommande konferensen i Mongoliet och min förestående undervisningsresa.

Bertil Andersson

Gåvoredovisning

OKTOBER 2018

Gåvor	36.848,00
Kollekter	9.354,00
Summa:	46.202,00

Kollekter oktober

Jonakapellet, Österåker 210,
Bro och Brastad 3500,
Örgryte pastorat 5224,
Uddevalla 420.

Begravningar oktober

Gerhard Hansson, Göteborgs Vasa,
Lars Henricsson, Örby,
Douglas Kennborn,
Kerstin Andersson, Ytterby,
FjubD* Johan Pettersson, Tjörn,
Helga Martinsson,
Uddevalla (Dalaberg),
Bengt Lindh, Uddevalla,
Karin Björn, Norum.

Förening oktober:

Hajom 1203.

NOVEMBER 2018

Gåvor	19.607,04
Kollekter	3.772,00
Summa:	23.379,04

Kollekter november

Jonakapellet, Österåker 200,
Sätila och Hyssna 2150,
Istorps pastorat 222,
Ev.luth missionsföreningen
Linköping 500,
Lyse 150,
Brastad 550.

Begravningar november

Bengt Lindh, Uddevalla,
Carl Otto Samuelsson, Tegneby,
Karin Björn, Norum,
Karin Malmgren, Halmstad,
Ann-Marie Vitestam, Brösarp,
Bertil Alling, Varberg,
Bertil Norderby, Fjällbacka.

Hyllningar november

Anna Andersson, Örby.

*FjubD = Filosofie jubeldoktor

DECEMBER 2018

Gåvor	58.820,00
Kollekter	24 374,00
Arv	157.407,46
Summa:	240.601,46

Kollekter december

Uddevalla 390,
Södertälje 7514+7514,
Brastad 6050,
Örgryte pastorat
(Göteborgs S:t Pauli) 2370,
Naum 536.

Begravningar december

syster Edit,
Gerhard Hansson, Göteborg,
Karin Axelsson, Ytterby,
Ulf Dittmer, Göteborg,
Bror Brodén, V Frölunda,
Bertil Norderby, Fjällbacka,
Bengt Lindh, Uddevalla,
Sven Erik Norrman, Valbo Ryr.

Hyllningar december

Bertil och Birgitta Brattgård,
Norum.

Arv december

Sone Bengtsson, Laholm
(f.d. Rännelöv).

Övriga upplysningar lämnas
av kassören.

Gåvor tas tacksamt emot på
plusgiro **42 20 57-0**, känt sedan
1956!

Hälsning från Larisa

Vi har fått en ny hälsning från
Larisa Orzajeva som gör bibel-
översättningen till ängsmariska,
den bibelöversättning Nordisk Öst-
mission stöder. Hon har nu översatt
profeten Malaki vilket betyder att
hela Gamla Testamentet är över-
satt. Kvar är dock det stora arbetet
att granska allt och korrigera det
som behöver rättas.

Samtidigt som GT färdigställs
börjar ett projekt att läsa in NT så
att det även går att lyssna på Bi-
beln. Många marier har efterfrågat
detta. Detta blir ett stort projekt där
många blir engagerade. Hon tackar
för det vi gjort och vill att vi skall
be också för detta nya projekt!

Martin Wihlborg

Uppåt!

Välkommen till årgång 56! Missionens uppgift är att vittna om honom som är i höjden, men ändå allestädes närvarande här på jorden, vår Frälsare. Framsidans bild, som visar en kyrkas innertak i Slovakien påminner om detta, då den som besöker kyrkan och vänder blicken uppåt får se en bild av himmelen. Det gäller att se upp, se upp på Jesus, men också se upp, så att man inte blir förledd. Jesus kommer till oss i ord och sakrament, och bilden påminner oss om det genom altaret och predikstolen. Det är den goda bekännelsen man skall hålla fast vid!

Innehållet i vårt missionsblad anknyter till det arbete vi understödjer i Lettland, Ryssland, Slovakien och Ukraina. Sedan finns det också andra östländer på vår lista.

Man får tidningen därför att man givit en gåva till NÖ, regelbundet eller tillfälligt. Nya tillkommer och en del gallras ur registret. Gallring sker med oregelbundenhet. Somliga adresser får tidningen därför att vi vill informera. Er trofasthet i givandet ger oss möjlighet att vara trofasta i stödet till missionsarbetet.

Anders Eliasson

Adressändringar och liknande ärenden meddelas kassören! Nordisk Östmission, Fagerliden 6, 451 93 Uddevalla

Nordisk Östmission har enligt sina stadgar målsättningen "att verka för evangeliets spridande bland i första hand östeuropeiska men i mån av ekonomi och övriga resurser också bland asiatiska folk". Nordisk Östmission deltar också i mån av möjlighet i "materiell hjälpverksamhet bland ovanstående folk".

Tidningen Nordisk Östmission utkommer med fyra nummer per år, i mars, juni, september och december. **Adressändringar och andra registerärenden meddelas kassören!**

Ordförande: Martin Wihlborg, Torsgatan 36, 431 38 Mölndal. Tel. 072-244 33 25,
e-post: pmartin.wihlborg@gmail.com

Kassör: Anders Eliasson, Fagerliden 6, 451 93 Uddevalla. Tel. 0522-64 21 86 dagtid,
Tel. 0522-66 42 00 kvällstid.

Ansvarig utgivare: Simeon Appell, Åboda 14, 342 62 Moheda.

Mob. 073-947 11 51, e-post: simeonappell@hotmail.com

I redaktionen: Appell, Eliasson.

Hemsida: www.nordiskostmission.se

Vid insättning av minst 50:- på plusgiro 42 20 57-0 eller
bankgiro 484-5350 får Ni vårt missionsblad 4 ggr om året.

ISSN 0345-8571

